

BOOKBIRD 2009

Glavnima urednicama Valerie Coghlan in Siobhán Parkinson je potekel mandat urejanja revije *Bookbird*, glasila Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY). Priznanje in zahvalo za uspešno delo jima je izrazila Joan Glazer, predsednica uprave revije, v **prvi številki**, ki sta jo urednici še uredili.

Tematiko vojne in posledično smrti, etničnega čiščenja in begunstva, ki je v zadnjih letih močno prisotna v otroški in mladinski literaturi, obravnava v prvi številki Leanna Fry, predavateljica na univerzi Atatürk v Erzurumu v Turčiji. V prispevku »'Never Again'. International Children's Genocide Literatur« (‘Nikoli več’. Mednarodna otroška literatura o genocidu) na primerih iz novejšje mednarodne mladinske literature podrobno analizira knjige, ki obravnavajo genocid. V knjigah (npr. Shoshanah Rabinovits *Thanks to My Mother* (New York, 1998); Uri Orlev *Run, Boy, Run* (Boston, 2003); Allan Baillie *Little Brother* (New York, 1992); Zlata Filipović *Zlata's Diary* (London, 1994); Jean-Philippe Stassen: *Deogratias: A Tale of Rwanda* (New York, 2006) se pokaže, da otroci, ki so priče smrti, pokolom in vojnim grozotam, v bistvu ne razumejo, kaj se dogaja in zakaj se te strahote dogajajo, pogosto dobijo celo občutek krivde zaradi preživetja.

Shehrazade Emmambokus v prispevku »Dissolving Cultural Boundaries« (Rušenje kulturnih meja) obravnava deli dveh britansko-azijskih avtorjev: knjigo pisateljice Narinder Dhama *Bindi Babes* (London, 2003) in knjigo pisatelja Balija Raia (*Un)arranged Marriage* (London, 2001). Avtorja opisujeta probleme, s katerimi se soočajo mladi priseljenci iz Indije v novem, drugačnem okolju v Veliki Britaniji. Tako kot v tovrstni literaturi za odrasle morajo tudi mladi protagonisti

premagovati meje, ki ločujejo kulturo njihovega doma (home), kjer trenutno živijo, in kulturo njihove domovine (homeland – izraz je prevzet od Salmana Rushdija), odkoder izvirajo, in se v hibridni kulturi spoprijeti z iskanjem lastne identitete. Vsakodnevno se srečujejo z večkulturnostjo, pa tudi z rasizmom. Posamezne etnične skupine živijo skupaj v med seboj ločenih mestnih predelih. V njihovih družinah je zelo močan vpliv tradicionalne kulture dežele, iz katere prihajajo. Temu vplivu se mladi na eni strani upirajo, na drugi strani pa jih tudi privlača in zanima.

Ugledna, večkrat nagrajena indijska pisateljica Devika Rangachari, ki je tudi strokovnjakinja na področju mladinske literature, v prispevku »Substance or Illusion? Young Adult Literature in India« (Realnost ali slepilo? Literatura za mladostnike v Indiji) izraža svoj kritični pogled na položaj mladinske literature v Indiji. Indijska knjižna produkcija je v svetu opazna, z izdajami knjig v angleškem jeziku so na tretjem mestu (za ZDA in Združenim kraljestvom), mesto Delhi je UNESCO izbral za svetovno prestolnico knjige 2003/2004 (pred njim sta bila izbrana le Aleksandrija in Madrid), leta 2006 je bila Indija častni gost frankfurtskega knjižnega sejma. Indija se ponaša tudi s svetovno znano zbirko zgodb *Pančatantra*, vendar mladinska književnost v Indiji ni deležna prave pozornosti. Razlogi za to so po avtoričinem mnenju predvsem trije. Še do nedavna je veljalo, da mora biti literatura za otroke poučna in moralna, zato so obstajale strogo določene tabu teme (npr. razpad družine, abortus, istospolna usmerjenost). Odrasli so zagovarjali tudi mnenje, da so kvalitetne predvsem knjige, ki mlade izobražujejo in informirajo. Problem je bila tudi preskromna

institucionalna, organizacijska in finančna podpora avtorjem mladinskih knjig. V Indiji praktično ni bilo pogovorov o knjigah in srečanj z avtorji, potekale so le v organizaciji posameznih šol ali avtorjev. Niti nagrade za mladinska dela, ki jih podeljujejo privatne organizacije, kot je npr. Association of Writers and Illustrators (Združenje pisateljev in ilustratorjev), s strani medijev niso bile deležne posebne pozornosti. Na srečo se stanje v zadnjih letih izboljšuje. Pojavlja se vse več novih založb, ki izdajajo za mlade knjige s sodobno in poglobljeno obravnavano tematiko. Nekaj teh knjig Devika Rangachari tudi predstavi.

Irene Chen (Chen Ying-Yu) iz Tajvana je literarna kritičarka. V svojem prispevku »Monkey King's Journey to the West« (Potovanje opičjega kralja na zahod) se kritično loteva prevodov kitajske ljudske pravljice v državah angleškega jezikovnega območja. Osnovni tekst pravljice je pogosto prirejen tako, da je razumljiv »zahodnim« otrokom. Čeprav je s prirejanjem pravljica osiromašena, pa vendarle odpira poti razumevanja drugačne kulture.

Finski pisatelj Niklas Bengtsson posveča svoj obširen prispevek »Promoting International Children's Book Day« (Promocija mednarodnega dneva knjig za otroke) drugemu aprilu, rojstnemu dnevu Hansa Christiana Andersena, ki ga je IBBY razglasila za mednarodni dan knjig za otroke. Poleg Jelle Lepman, pobudnice ustanovitve IBBY, je imela pri razglasitvi mednarodnega dneva knjig za otroke pomembno vlogo Zorka Peršič, tedanja predsednica IBBY. Jella Lepman in Zorka Peršič sta ob razglasitvi leta 1966 nacionalnim sekcijam predlagali oblike praznovanja, ki so zaživele leta 1967 in so priljubljene še danes. Na ta dan se prirejajo ure pravljic, pogovori o knjigah, knjižne uganke, ogledi gledaliških predstav, filmov in TV oddaje, prisluhne se radijskim igram, ustvarja

se v likovnih delavnicah in dogojajo se otvoritve knjižnih razstav. Pri praznovanju se povežejo vrtci, šole, knjižnice, knjigarne, založbe in druge ustanove, ki svoje delo posvečajo otrokom in mladini. Vsako leto obkroži svet na ta dan tudi poslanica, ki jo pripravi ena od nacionalnih sekcij IBBY. Niklas Bengtsson vse te prireditve odobrava, prednost pa daje likovnim in knjižnim razstavam, ki pa morajo biti tematsko tako atraktivne, da pritegnejo pozornost obiskovalcev in medijev, saj ti močno vplivajo na pomen praznovanja.

Kate Wright v prispevku »The Development of Puffin Books« (Razvoj zbirke Njorka) opiše razvoj in vlogo knjižne zbirke za otroke Puffin Books britanske založniške hiše Penguin Books, ki že sedemdeset let navdušuje generacije bralcev doma in po svetu.

V drugi številki se predstavljata **Sylvia Vardell** in **Catherine Kurkjian**, novi glavni urednici revije *Bookbird*. Sylvia Vardell poučuje mladinsko književnost na univerzi v Teksasu (ZDA), Catherine Kurkjian pa je profesorica na univerzi v Connecticutu (ZDA), kjer poučuje mladinsko književnost v povezavi z bralno in jezikovno kulturo. Uredniških recenzentov revije je 15, člani so iz ZDA, Kanade, Združenega kraljestva, Irske, Danske, Nemčije, Italije, Egipta, Indije in Avstralije. Upravi revije, v kateri so člani iz ZDA, Kitajske in Ugande, predseduje Joan Glazer iz ZDA. Glavni urednici napovedujeta, da bosta nadaljevali dosedanje uspešno uredniško politiko, kar dokazuje dejstvo, da ima revija naročnike v sedemdesetih državah na vseh celinah sveta. Prizadevali si bosta, da bo revija spodbujala razvoj mladinske književnosti, še posebej v državah v razvoju.

Kathy G. Short, profesorica na univerzi v Arizoni (ZDA) v prispevku »Critically Reading the Word and the World.

Building Intercultural Understanding through Literature« (Kritično branje besed in sveta. Oblikovanje medkulturnega razumevanja preko literature) opiše projekt, ki so ga izvajali učitelji na eni od osnovnih šol v Tucsonu. Cilj projekta je bil, da učenci z branjem izbranih del iz mednarodne mladinske literature in ob pomoči mentorjev spoznavajo in uzaveščajo bistvo svoje kulture, hkrati pa razvijajo razumevanje in spoštovanje drugih in drugačnih kultur.

Estonska mladinska pisateljica Mare Müürsepp v svojem prispevku predstavlja estonskega umetnika, ilustratorja in pisatelja Edgarja Valterja (1929–2006).

V članku »Mapping Australia's Past in Picture Books« (Oris avstralske preteklosti v slikanicah) nam Robin Morrow, predsednice avstralske sekcije IBBY, predstavlja štiri slikanice, ki podajajo otrokom zgodovino Avstralije. V vsaki od izbranih knjig je zgodba, ki se dogaja v enem od obdobj iz preteklosti. V slikanici, ki sta jo ustvarila Gary Crew in Shaun Tan *Memorial* (1999), je zgodba o drevesu, simbolični priči časov, ko so avstralski možje odhajali v vojne, ki so se dogajale v drugih deželah. Preživeli, ki so se vrnili, znani kot 'returned men' ali povratniki, so pomembno oblikovali mišljenje in poglede na ta del avstralske preteklosti. Slikanica Jan Ormerod *Lizzie Nonsense* (2004) je posvečena belim ženam, naseljenkam v zahodnih predelih Avstralije, ki so v času večmesečne odsotnosti svojih mož (zaradi dela), same, izpostavljene raznim nevarnostim in težavam, daleč od civilizacije, skrbele za dom in otroke. Slikanica Mary Malbunka *When I Was Little, Like You* (2003) opisuje zgodovino osrednje Avstralije in njenih prebivalcev Aboriginov. Je pripoved o njihovem tradicionalnem življenju, o času kolonizacije in nato o postkolonialnem obdobju. Slikanica Nadie Wheatley in Donne Rawlins *My Place* (1987, ponatis 2008) govori o zgodovini

Avstralije, ki je zgodovina staroselcev in zgodovina mnogih etničnih skupnosti, ne le zgodovina belih, britanskih kolonistov. Prav na to želi opozoriti tudi avtorica prispevka.

Minjie Chen nas v prispevku »From Victory to Victimization« (Od zmage do žrtvovanja) seznanja, kakšne informacije so na voljo mladim kitajskim bralcem o kitajsko-japonski vojni (1937–1945), opisani v številnih knjigah za mlade. Ta tema je močno prisotna tudi v glasbi, likovni umetnosti, na radiu, televiziji, filmu in v virtualnih računalniških igrah. Minjie Chen analizira knjige iz dveh obdobj. Za prvo obdobje (1950 do 1980) izdavanja knjig za mlade z zgodovinsko temo je značilno, da prevladujejo tako imenovane *LHH*, *lian huan hua* izdaje. To so knjige, ki imajo slike na vsaki strani in vključujejo slikanice, zgodbe z ilustracijami, stripe in knjige s slikami iz filmov. Številne *LHH* knjige so adaptacije romanov, poučnih knjig, gledaliških in filmskih predstav, je pa tudi veliko originalnih del. Zgodbe iz časa kitajsko-japonske vojne in druge svetovne vojne so v teh knjigah zgodbe o herojstvu in vojaških zmagah ter vodilni vlogi komunistov. Vojni zločini in nasilje niso v ospredju. Ena najznačilnejših in tudi najbolj priljubljenih knjig je zgodba o malem vojaku Čang Gaju: Guanyao Xu: *Xiao Bing Zhang Ga* (Peking, 1962). V drugem obdobju, po letu 1980, je število *LHH* izdaj drastično upadlo, bistveno manjše je tudi število knjig, ki obravnavajo kitajsko-japonsko vojno. Spregovorijo pa tudi o grozodejstvih, ki so jih izvajali japonski vojaki nad kitajskim prebivalstvom. Po letu 1990 pa se tudi kitajski mladi bralci navdušujejo za japonske stripe manga. Po mnenju Chenove je vojno obdobje obravnavano premalo objektivno, saj bi morali biti zajeti vsi akterji, ki so bili udeleženi v kitajsko-japonski vojni in v pacifiških bitkah med drugo svetovno vojno.

Članek danske pisateljice Josefine Ottesen »Being One of 'Them'« (Biti eden od 'tistih') obravnava zgodovinsko tematiko v mladinski literaturi, o čemer je govorila že na kongresu IBBY v Kopenhagnu leta 2008. Pisateljica, rojena leta 1956 v Kopenhagnu, se opira na lastno izkušnjo, ko je kot osemletna deklica od svoje mame izvedela, da je njena judovska družina najprej bežala iz Madžarske v Nemčijo, od tam na Dansko in nato na Švedsko. Mamina pripoved je nanjo tako močno vplivala, da jo je strah pred preganjanjem in smrtjo zaznamoval za vse življenje. Odrasla se je poglobljala v preteklost in iskala odgovore na vprašanja, kaj vodi ljudi, da se podredijo ideji, ki jih vodi do nasilja nad drugimi in zakaj lahko nekatere posameznike grozljiva izkušnja, ki so jo preživeli, naredi psihično še močnejše, kot so bili. Ta moč se kaže tudi v tem, da o strahotah spregovorijo in pišejo ter tako obveščajo javnost in nove generacije. Pisateljica želi mladim sporočiti, naj bodo sami gospodarji svojega življenja, naj ne postanejo orodje in žrtve drugih.

Bent Rasmussen, urednik danske revije *Šolska knjižnica*, se v prispevku »The Life and Work of Josefine Ottesen« (Življenje in delo Josefine Ottesen) posveti predvsem trem trilogijam priznane in večkrat nagrajene danske pisateljice, katere opus šteje preko 60 knjig za mlade. Trilogijo *Bojevnik*, zgodbo o nasilju, je pisateljica namenila dvanajst in trinajstletnim fantom. Druga trilogija, *Mirini zapisi*, je zgodba o holokavstu. Tretja, še nedokončana trilogija, *Mrtve dežele*, pa je futuristična zgodba, ki se dogaja mnogo let po pogubni vojni. Za vse trilogije in za pisanje Josefine Ottesen nasploh je značilno, da se zgodbe dogajajo v fantazijskih svetovih, pisateljica pa s simboli in prispodobami izraža svoje osnovno sporočilo, kako pomembno je, da se vsak posameznik oblikuje v samostojno, suvereno osebnost.

Angolski pisatelj Ondjaki, ki sedaj živi v Riu de Janeiru v Braziliji, predstavlja v prispevku »Let's Share the Dream« (Delimo si sanje!) mladinsko literaturo v Angoli, o čemer je govoril tudi na kongresu IBBY v Kopenhagnu (referat je bil objavljen tudi v reviji *Otrok in knjiga*, štev. 73). Razvoj mladinske literature v Angoli je odraz zgodovine dežele, ki je bila 500 let portugalska kolonija. V zadnjem času je vse več avtorjev, ki pišejo za mlade in si prizadevajo tudi za enakopravnost jezikov, ki se govorijo v tej deželi.

Revija *Bookbird* po novem na zadnji strani objavlja pesem. Kot prva je bila izbrana pesem *Books* J. Patricka Lewisa iz ZDA.

Članki **tretje številke** revije so posvečeni cenzuri. Patrick Shannon, profesor na državni univerzi v Pennsylvaniji v ZDA, v svojem članku »We Can Work It Out« (To lahko izpeljemo) precej obširno piše o svojih pogledih na cenzuro, o raznih oblikah omejevanja in prepovedovanja s strani politike, religije in družbe. Prepričan je, da je mlade potrebno seznanjati z vso raznolikostjo življenja, ki je pred njimi, seveda pa je to potrebno početi odgovorno, z občutkom za mladega človeka in literaturo.

Danski pisatelj Kåre Bluitgen, ki je napisal preko trideset knjig za mlade, v prispevku »Picturing the Prophets. Should Art Create Doubt?« (Upodabljanje prerokov. Lahko umetnost spodbudi pomisleke?) opiše svojo izkušnjo s cenzuro, ko je leta 2005 iskal ilustratorja za svojo mladinsko knjigo o Mohamedu. Nekateri ilustratorji so mu povedali naravnost, da se bojijo narisati prerokov obraz. O tem je govoril z novinarji. Časnik *Jyllands-Posten* se je odločil, da stvar preveri, in je pozval časopisne ilustratorje ter risarje stripov, naj narišejo preroka Mohameda. Risbe je poslalo 12 ilustratorjev. Objava ilustracij je povzro-

čila pravi mednarodni spor. Bluitgenova knjiga o preroku Mohamedu je sicer izšla, a avtor ilustracij je ostal anonimni. Ob vsem tem pisatelj razmišlja o cenzuri, samocenzuri in o vlogi pravega umetnika, ki naj se po njegovem odkrito in javno odziva na dogajanja v družbi.

Finski pisatelj poučnih knjig in raziskovalec mladinske književnosti Niklas Bengtsson v prispevku »Sex and Violence in Fairy Tales for Children« (Spolnost in nasilje v pravljicah za otroke) posveti pozornost objavljajanju oziroma črtanju opisov spolnosti in groze v pravljicah bratov Grimm v Nemčiji in v pravljicah Laure Soinne (1897–1992) na Finskem. V posamezne izdaje so s popravki posegali uredniki, revizorji pa tudi avtorji sami in priredili ali izpustili prizore, ki so opisovali spolnost, krutost (materino krutost so zamenjali z mačehino) in prizore groze.

Cherie L. Givens v prispevku »Hidden Forms of Censorship and Their Impact« (Prikrite oblike cenzure in njihov vpliv) meni, da so v Kanadi osnovni razlogi za cenzuro družinske vrednote, religija, politično stališče in pravice manjšin. Tradicionalni stereotipi so še vedno močno prisotni. Opredeli tudi pojem predcenzura, zaradi katere se morajo pisatelji in ilustratorji že pri ustvarjanju podrediti zahtevam izdajateljev njihovih del. Pa tudi sicer cenzura neposredno prizadene avtorje, posredno pa bralce. Cenzuro izvajajo starši, vzgojne in izobraževalne ustanove in posamezniki, ki odločajo, katere knjige se bodo uvrstile na sezname kandidatov za razne nagrade. Slednje vpliva tudi na nakup knjig.

Barbara Scharioth v prispevku »Peter Sís. A Quest for a Life in Truth« (Peter Sís. Iskanje resnice) oriše življenje in delo sodobnega ilustratorja, pisatelja in filmarja Petra Sísa, rojenega leta 1949 v Brnu na Češkem. Sís je dokončal študij na umetnostni akademiji v Pragi, nato pa se izpopolnjeval v tujini. Od leta 1982

živi v ZDA. Od leta 1977 je ilustriral 65 knjig, za 22 knjig je napisal tudi besedilo. Sísove knjige so izšle v 25 državah in so prevedene v več kot 20 jezikov. Je tudi avtor 26 animiranih filmov. Tako za knjige kot za filme je prejel najuglednejše mednarodne nagrade.

O svojem odraščanju v komunistični državi in vplivu cenzure na njegovo delo je Peter Sís sam razmišljal v prispevku »My Life with Censorship« (Moje življenje s cenzuro).

V prispevku »Behind the Wall under the Red Star« (Na drugi strani zidu pod rdečo zvezdo) moskovska bibliotekarka Olga Maeots ugotavlja, da današnja mladina težko razume nekdanje življenje v državah za železno zaveso. Avtorica analizira mladinske knjige pisateljev Borisa Minaeva, Natalije Nusinove in Petra Sísa, ki govorijo o življenju mladih v času komunizma. Prepričana je, da bodo današnji mladi lahko dobili odgovore in pojasnila o življenju za železno zaveso, če bo čim več knjig, ki bodo ta čas osvetlile iz čim več zornih kotov.

Pesem za zadnjo stran revije *Chanted Word*, ki obuja stari maorski zven besed, je prispevala novozelandska pesnica Dorothy Wharehoka.

Članki **četrte številke** revije zaokrožajo tematiko vojne v mladinski literaturi. Milena Šubrtová, predavateljica na brnski univerzi na Češkem, v prispevku »When Children Die in War: Death in War Literature for Children and Youth« (Ko v vojni umirajo otroci: smrt v vojni literaturi za otroke in mlade) na izbranih primerih iz mednarodne mladinske literature predstavlja, kaj sporočajo knjige z vojno tematiko, v katerih so žrtve vojne otroci. Izbor začenja delo Edmonda de Amicisa *Srce* (1886), sledijo knjige, ki se vežejo na prvo svetovno vojno (še posebej v ruski literaturi), knjige o drugi svetovni vojni in holokavstu, knjige, ki so vojni dnevniki mladih (Ane Frank,

Zlate Filipović in drugih), do knjig o današnjih otrocih vojakih. Vojne vihre potegnejo v svoj vrtinec tudi otroke, ki največkrat ne razumejo, zakaj se ljudje pobijajo in povzročajo drugim gorje, zakaj so nekateri, med njimi tudi njihovi prijatelji, zaznamovani in zakaj sami postanejo zaradi prijateljstva in solidarnosti žrtve izgonov in nasilja.

Vlogo knjižničarjev in knjižnic v času vojne na Hrvaškem (1991–1995) opiše v prispevku »Bringing Books and Children Together: Croatian War Experiences« (Zbližati knjige in otroke: izkušnje v času vojne na Hrvaškem) Ivanka Stričević, ki poučuje na oddelku za bibliotekarstvo in informatiko na univerzi v Zadru. V času vojne so bile knjižnice zatočišča in zbirališča številnih, ki so bili žrtve vojne. Izguba bližnjih, obstreljevanje, pregoni in begunstvo so travme, ki so zajele tako odrasle kot otroke. Prav knjižnice, seveda na območjih, kjer je bilo to mogoče, so s svojo odprtostjo in programi postale prostor, kamor so redno prihajali tudi tisti, ki jih do takrat niso obiskovali. Knjižnice so svoje dotedanje dejavnosti nadgradile s programi za obiske družin, pri čemer jih je vodila misel, da otroke in odrasle s pomočjo knjig in ustvarjalnih delavnic vsaj za nekaj časa prestavijo v lepši in boljši svet. Istočasno so se zavedali, da imajo otroci in odrasli pravico do informacij, do katerih lahko pridejo tudi v knjižnicah. Zelo pomembno je, da so se knjižnice pri izvajanju teh programov povezale, si izmenjavale ustrezno leposlovno, poučno in strokovno gradivo in omogočile izobraževanje knjižničarjev za delo v vojnih razmerah. Knjižnice so se povezale tudi z različnimi organizacijami, od nevladnih do strokovnih, ter skupaj z zdravniki in psihologi vključili v svoje delo tudi biblioterapijo. Pomembni partnerji knjižnic v času vojne so bili mediji, še posebej radio in televizija, pa tudi organizacije, kot rdeči križ, Amnesty International, organizacije za

človekove pravice, hrvaški bralni klub in v veliki meri UNICEF in UNESCO ter mnogi drugi. Brez dvoma so knjižničarji in knjižnice med vojno odigrale izredno pomembno, pozitivno, kulturno in socialno vlogo.

Indijska psihologinja in mladinska pisateljica Ira Saxena v prispevku »Peace and Peacemakers in Books for Children« (Mir in mirovniki v knjigah za otroke) opozori na knjige, ki predstavljajo ljudi svetovnega formata, kot so Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Nelson Mandela in še nekateri. Današnji čas z vzponom terorizma še posebej zahteva, da se ideja o miru in toleranci širi med ljudmi tudi v knjigah, še zlasti v knjigah za mlade. To podpira tudi Unescova vizija 'kulture miru' in nagrada UNESCO Prize for Children's and Young People's Literature in the Service of Tolerance (Unescova nagrada za mladinsko literaturo o strpnosti), ki je bila ustanovljena leta 1995. Vse pogostejše so tudi izdaje knjig, v katerih so zbrani prispevki s tematiko miru vidnejših avtorjev z vsega sveta, kot na primer: *The Big Book of Peace* (New York, 1990) in *There's Another Way!: Stories of Peace, Love & Friendship* (New Delhi, 1998).

Roberto Innocenti, rojen leta 1940 v Bagno a Ripoli v Italiji, ki je leta 2008 prejel Andersenovo nagrado za ilustracije, v svojem prispevku »The War Inside Books« (Vojna v knjigah) razmišlja o času miru in času vojne. Opiše svoje otroštvo, ki ga je preživljal v času fašizma v Italiji in času usodnih nesmislov med 2. svetovno vojno. Innocenti poudarja, da vojno nasilje uničuje medčloveške odnose. Meni, da je vojna tematika v knjigah, stripih, filmih in slikah mnogokrat prikazana zelo enostransko. V prispevku opiše tudi svojo izkušnjo s knjigo *Rose Blanche* (naslov je privzet po Rosa Waiss, skupini mladih iz Münchna, ki so se zoperstavili Hitlerju in vojni), ki je šele po nekaj letih čakanja – italijanski

založniki so jo namreč zavrnil – našla s posredovanjem urednika Etiénna Delesserta založnika v Švici. (Christophe Gallaz: *Rose Blanche*. Ilustr. Roberto Innocenti. Neuchâtel. 1985).

Lindsay Myers, predavateljica na irski narodni univerzi, v članku »What Do We Tell the Children? War in the Work of Roberto Innocenti« (Kaj pripovedujemo otrokom? Vojna v delih Roberta Innocentija) prispeva analizo treh knjig z vojno tematiko, ki jih je ilustriral Innocenti. Za ilustratorja je po njenem mnenju značilno, da oriše zgodbe otrok v času 2. svetovne vojne z velikim občutkom za mladega bralca in da zna s simboliko in svojo posebno tehniko pri bralcu spodbuditi zanimanje do poglobljenega spoznavanja zgodovine. Vse tri knjige: Christophe Gallaz: *Rose Blanche*, Ermanno Detti: *Leda e il mago* (Firenze, 2002), Ruth Vander Zee: *Erika's Story* (London, 2003) so prejele najvidnejše mednarodne nagrade. *Rose Blanche* je zgodba o nemški deklici, ki skrivaj nosi ostanke hrane jetniku v bližnjem koncentracijskem taborišču in je v zmedbi proti koncu vojne ustreljena. *Leda* je zgodba o desetletni italijanski deklici, ki jo zajame državljanska vojna v Italiji. *Erikina zgodba* je resnična zgodba o judovski deklici, ki preživi holokavst po zaslugi dveh oseb: svoje mame, ki jo kot dojenčka vrgla z vlaka, transporta v nacistično taborišče smrti, in ženske, ki jo je našla ob progi in jo vzela za svojo.

Rebecca Leigh, profesorica na univerzi v Rochestru, Michigan, ZDA, se v prispevku »Her Ways with Pictures and Words« (S slikami in z besedami) pogovarja s priznано kanadsko ilustratorko in pisateljico Marie Louise Gay. Avtorica, ki piše v francoščini in angleščini, ima ogromen opus del, nekatera so prevedena v več kot 20 jezikov, tudi v slovenščino. V pogovoru umetnica spregovori o sebi, svojem delu in svojem odnosu do literature za otroke.

Tudi v grški mladinski literaturi se po letu 1990 pojavljajo številna dela, v katerih so mladi protagonisti, priseljenci in begunci, zaznamovani z drugačnostjo. Priseljenci prihajajo iz nekdanjih sovjetskih dežel, z Balkana, iz Azije, pa tudi grška manjšina iz Albanije. Odnos grške družbe do njih zaznamujejo stereotipi, obrobnost, diskriminacija in ksenofobija. Mladinski avtorji si prizadevajo prikazati pozitivne aspekte multikulturalnosti in spodbujati k toleranci in sožitju. Nekaj teh avtorjev in njihovih del predstavlja profesorica na peloponeški univerzi Vassiliki Lalagianni v prispevku »Understanding the Other: Alterity in Contemporary Greek Fiction for Young Adults« (Razumeti drugačne: spremembe v sodobnem grškem leposlovju za mlade odrasle).

Pesem na zadnji strani četrte številke *The Dubai Sonet* nizozemskega pesnika Teda van Lieshouta je digitalni kolaž, v katerem ta z razporeditvijo školjk ustvari likovni sonet. Nenavadna pesem je avtorjev spomin na čudovite počitnice v Dubaju.

V vsaki številki Christiane Raabe v rubriki Books on Books (Knjige o knjigah) predstavi novejšo strokovno literaturo o mladinski književnosti. Elizabeth Page pa v rubriki Focus IBBY poroča v prvi številki o kongresu IBBY v Kopenhagnu leta 2008, v drugi številki poroča o delovanju posameznih nacionalnih sekcij in objavlja poslanico ob mednarodnem dnevu knjig za otroke 2009, v tretji številki predstavi nagrajenca z nagrado ALMA 2009 (Astrid Lindgren Memorial Award). Prejemnik nagrade, ki znaša 445 000 evrov, je palestinski institut The Tamer Institut For Community Education. S krajšo informacijo opozori na 32. kongres IBBY, ki bo v Santiagu de Compostela v Španiji od 8. do 12. septembra 2010. Osrednja tema kongresa bo Moč manjšin. Navedeni so tudi vsi kandidati za Andersenovo nagrado 2010, ki bo

podeljena na tem kongresu. Slovenska sekcija IBBY je za Andersenovo nagrado nominirala pesnika Toneta Pavčka in akademsko slikarko, ilustratorko Ančko Gošnik Godec. Med desetimi člani mednarodne žirije, ki bo izbrala Andersenova nagrajenca 2010, je tudi dr. Darja Mazi Leskovar z univerze v Mariboru.

V četrti številki so navedeni kandidati za nagrado IBBY – Asahi Reading Promotion Award 2010 (nagrada za promocijo branja), med njimi je tudi kandidat iz Slovenije, in sicer projekt iz Metlike, ki vabi Rome v knjižnico.

Tanja Pogačar